

STYRANDE DOKUMENT

Datum 2023-02-13
Ärendenummer 2022-POL000289

Regional suicidpreventiv strategi

Varje människoliv som går förlorat i suicid är en förlust för individen, de närstående och för samhället. Regional Handlingsplan för suicidprevention under åren 2018-2022 beslutades av Regionstyrelsen 2018. Region Skånes suicidpreventiva strategi för 2023–2028 är en fortsättning på genomförandet av handlingsplanen och syftar till att stimulera ett permanent, systematiskt och långsiktigt suicidpreventivt arbete i Skåne.

Skåne arbetar utifrån Nollvisionen för suicidprevention så att ingen människa ska behöva hamna i en sådan utsatt situation att enda utvägen upplevs vara suicid.

Strategin avser suicidprevention specifikt och baseras främst på kunskap från Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, RESPI (Rekommenderade suicidpreventiva insatser) samt NASP (Nationellt Centrum för Suicidforskning). (11 NASP 2019) .

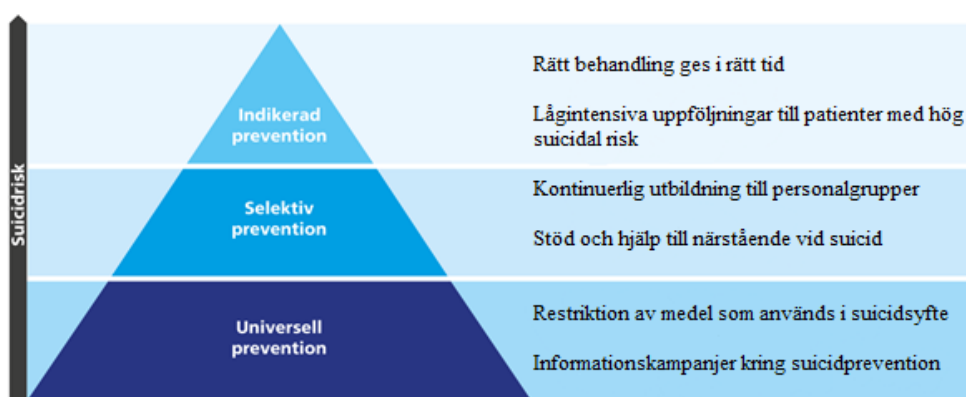
Innehåll

Regional suicidpreventiv strategi	1
1 Strategi med bred preventiv ansats	2
1.1 Förutsättningar	2
1.2 Vetenskaplig grund	3
2 Kunskapsbaserade suicidpreventiva insatser	3
2.1 Universell suicidprevention	3
2.2 Selektiv suicidprevention	4
2.3 Indikerad suicidprevention.....	4
3 Insatser för medarbetare i Region Skåne	5

1 Strategi med bred preventiv ansats

Det regionala suicidpreventiva arbetet i Region Skåne har en bred preventiv ansats. Arbetet utgår ifrån en multikomponentstrategi som i forskning har visat sig vara effektiv, det vill säga att det mest effektiva sättet att förebygga suicid är att implementera flera simultana åtgärder på flera nivåer samtidigt.

Exempel på suicidpreventivt arbete åskådliggörs genom en modell för prevention. Modellen ligger till grund för Region Skånes suicidpreventiva strategi och förslag på suicidpreventiva insatser utifrån tre olika nivåer: universell, selektiv och indikerad prevention.

FIGUR 1. EXEMPEL PÅ SUICIDPREVENTIVA INSATSER

Den treskaliga modellen syftar till att underlätta för aktörer att identifiera vilka suicidpreventiva insatser som överensstämmer med deras respektive verksamhet. Suicidprevention kan i vissa verksamheter, t ex hälso- och sjukvården, omfatta samtliga preventionsnivåer. Andra verksamheter som t ex Skånetrafiken berörs främst av den universella nivån som exempelvis minska tillgång till suicidala medel, informationsskyltar på suicidtäta platser eller kunskapshöjning hos allmänheten genom kampanjer inom kollektivtrafiken.

1.1 Förutsättningar

Suicidpreventiva insatser ska vara relevanta för Skåne och utgå från regionala behov.

Regional samordnare för suicidprevention har i uppdrag att på övergripande regional nivå stimulera, stödja och samordna suicidpreventivt arbete i

Region Skåne samt hos externa aktörer. Externa aktörer kan vara t ex kommuner, statliga nyckelaktörer, civilsamhälle, intresseföreningar osv.

1.2 Vetenskaplig grund

Suicidpreventiva insatser i Skåne ska, så långt det är möjligt, utgå från kunskapsbaserade insatser som bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet. Insatser med lägre eller oklar evidens kan planeras om de bygger på orsakssamband i linje med forskning/teori och därmed kan anses vara kunskapsbaserade.

Förhållningssätt som återfinns inom personcentrerad vård ska genomsyra det regionala suicidpreventiva arbetet - oavsett insatser i eller utanför hälso- och sjukvården.

2 Kunskapsbaserade suicidpreventiva insatser

2.1 Universell suicidprevention

Breda, universella suicidpreventiva insatser som med fördel kan kombineras handlar om att förebygga psykisk ohälsa och att förebygga andra orsaker till lidande såsom kränkande särbehandling, trakasserier och diskriminering, social isolering och andra typer av utsatthet. Barn och ungdomar är viktiga målgrupper för universella insatser som i bästa fall även ger skyddande effekter livet ut. Universell suicidprevention i Skåne innebär följande:

- Stimulera samverkan och spridning av kunskap för begränsad tillgång till suicidala medel och metoder t.ex. samverkan kring hinder, stängsling och informationsskyltar vid suicidtäta platser eller minskad åtkomst till läkemedel. Tänkbara samverkansparter är Skånetrafiken, Trafikverket, Räddningstjänsten, Läkemedelsverket och idéburen sektor.
- Bidra till insatser för att minska alkoholkonsumtionen brett i befolkningen. Alkohol bidrar till ökar impulsivitet och aggression som kan leda till förhastade beslut i en situation av upplevd kris och lidande vilket utgör riskfaktor för suicid.
- Bidra till ökad kunskap om suicidprevention i befolkningen samt minska stigmatisering kring suicid.
- Stimulera arbete med universellt skolbaserat program YAM (Youth Aware of Mental health) för ökad psykisk hälsa och minskade suicidala handlingar hos ungdomar. Inkludering av nya kommuner sker parallellt med arbete för ett långsiktigt

uppdrag för samordning av YAM. Stödja föreningars arbete för kunskap om psykisk hälsa hos barn och föräldrar.

- Stödja arbete med att motverka ensamhet i befolkningen.

2.2 Selektiv suicidprevention

Selektiv suicidprevention riktar sig till grupper med särskild utsatthet för suicidrisk. Personer i riskgrupper kan på gruppnivå ha förhöjd suicidal risk men behöver inte ha förhöjd risk på individnivå. Personer med förhöjd risk att ta sitt liv förekommer jämnt fördelat mellan sjukvårdsförvaltningarna i Region Skåne.

Primärvården har med uppdrag första linjens psykiatri en viktig roll att fånga personer med ökad suicidal risk. Individer med suicidalitet till följd av t ex psykiatrisk sjukdom inklusive beroende, allvarlig somatisk sjukdom, funktionsnedsättning, funktionsförlust, samsjuklighet, plötslig livskris eller ackumulerande livsproblem, ärftlighet för suicid, närstående till svårt sjuka, efterlevande efter suicid, HBTQ-i+, äldre män eller personer tillhörande minoritetsgrupper behöver identifieras och behandlas. Selektiv suicidprevention i Skåne innebär följande:

- Systematiskt genomförande av kunskapshöjande utbildning i suicidprevention, t ex vid nyanställning, för medarbetare i regionala verksamheter - att jämföra med regelbunden utbildning i HLR. Kunskapshöjningen syftar till ökad identifiering och behandling av suicidnära personer vilket berör både ”hårda” och ”mjuka” verksamheter och anpassas till medarbetares uppdrag.
- Översyn och implementering av handlingsplaner med rutiner och riktlinjer för suicidprevention i hälso- och sjukvården, med start i primärvården, genomförs brett i verksamheterna.
- Återkommande utbildning av yrkesgrupper, sk ”gatekeepers”, kring bemötande och identifiering av suicidnära personer t ex inom kollektivtrafik, frivilligorganisationer, religiösa samfund, blåljusverksamheter, skola, samordningsförbund, myndigheter med direktkontakt med medborgare, etc genomförs.
- Standardiserat stöd till anhöriga och efterlevande barn och vuxna utvecklas.
- Utbildning i alkoholberoende och alkoholbehandling erbjuds återkommande på primärvårdsnivå.

2.3 Indikerad suicidprevention

Indikerad prevention riktar sig till personer med individuell risk för suicid. Exempel är personer som tidigare genomfört ett suicidförsök eller som

bedöms vara suicidnära. Tidig upptäckt samt diagnostik, behandling och uppföljning är centralt för dessa individer liksom åtgärder för att minska eventuell social problematik. Indikerad suicidprevention i Skåne innebär följande:

- Öka kunskap i hälso- och sjukvården avseende samvariation mellan riskfaktorer för suicid så som våld i nära relationer, alkohol- och spelberoende samt ekonomisk utsatthet.
- Utveckla samverkan för att minska organisatoriska mellanrum och uppmärksamma gränssnitt inom och mellan vårdgivare för en patientsäker vårdkedja t ex psykiatri och primärvård, somatisk specialistvård och psykiatri, regional respektive kommunal vård och omsorg eller övergångar från barn- och ungdomspsykiatri till vuxenpsykiatri osv.

3 Insatser för medarbetare i Region Skåne

Insatser för att förebygga suicidrelaterad ohälsa hos medarbetare i Region Skåne kan innebära krishantering vid suicidhändelser på arbetsplatser, stöd till medarbetare som är närstående vid suicidhändelser, samt stöd och utbildning till medarbetare i kontaktyrken inom bland annat hälso- och sjukvård och kollektivtrafik som kommer i kontakt med suicidnära personer.

- Genomförande av suicidpreventiva utbildningar för chefer.
- Rutiner för stöd vid suicidtankar, suicidförsök eller suicid hos medarbetare
- Rutiner för hur medarbetare ska agera som medmänniska om medarbetare visar tecken på suicidtankar eller suicidplaner.